

Zasady działania komisji do spraw szacowania strat w infrastrukturze komunalnej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego powstałych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej na terenie województwa podkarpackiego

I. Uwarunkowania prawne:

- 1) Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1897);
- 2) Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122);
- 3) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.);
- 4) Ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 477);
- 5) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2458);
- 6) Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 654);
- 7) Wytyczne Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 kwietnia 2021 r. w sprawie zasad i trybu udzielania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych związanych z remontem, przebudową i odbudową obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej.

II. Słownik pojęć:

- 1) **Klęska żywiołowa** - katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych

organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem;

- 2) **Katastrofa naturalna** - zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powódzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu;
- 3) **Awaria techniczna** - gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości;
- 4) **Powódź** - czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych;
- 5) **Powódź opadowa** - szczególny przypadek powodzi o lokalnym zasięgu, bardzo szybkim przebiegu i krótkim czasie trwania, przeważnie wywołanej opadami deszczu o dużej wydajności związanymi zazwyczaj ze zjawiskami konwekcyjnymi (burzowymi) lub nagłym uwolnieniem wody z innych źródeł, który jest niezależny od przelewającej się jednolitej części wód (np. rzeki). Występuje, gdy system odwadniania nie jest w stanie wystarczająco szybko odprowadzić wody z danego miejsca;
- 6) **Deszcz nawalny** - deszcz o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4, w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
- 7) **Grad** - opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- 8) **Silne wiatry** - wiatry o prędkości większej niż 54 km/h (15 m/s) lub w porywach o prędkości większej niż 72 km/h (20 m/s);
- 9) **Huraganowe wiatry** - wiatry o prędkości średniej lub w porywach o prędkości większej bądź równej niż 115,2 km/h (32 m/s);
- 10) **Piorun** - wyładowania atmosferyczne pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia;

11) **Trąba powietrzna / tornado** - gwałtownie wirująca kolumna powietrza sięgająca gruntu.

III. Instrukcja szacowania i weryfikacji strat w infrastrukturze komunalnej będącej własnością jednostek samorządu terytorialnego w wyniku wystąpienia zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej.

1. Zawiadomienie o zdarzeniu mającym znamiona klęski żywiołowej.

Wójt / Burmistrz / Prezydent Miasta / Starosta / Marszałek Województwa niezwłocznie po wystąpieniu lub w trakcie trwania zdarzenia mającego znamiona klęski żywiołowej, jednak **nie później niż w ciągu 48 godzin** od jego ustąpienia, zawiadamia o zaistniałym zdarzeniu Wydział Środowiska i Rolnictwa w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim oraz Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Podkarpackiego.

W zawiadomieniu należy podać:

- **rodzaj zdarzenia mającego znamiona klęski żywiołowej** (np. powódź, powódź opadowa, deszcz nawalny, grad, silne wiatry, huraganowe wiatry, piorun, trąba powietrzna / tornado) zgodnie ze słownikiem pojęć wskazanym w dziale II niniejszych *Zasad działania komisji do spraw szacowania strat w infrastrukturze komunalnej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego powstałych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej na terenie województwa podkarpackiego*, zwanych dalej „zasadami działania komisji”,
- **datę wystąpienia zdarzenia, zakres strat** (infrastruktura drogowa, komunalna itp.) oraz **przybliżoną ich wartość**.

Każde zawiadomienie podlegać będzie weryfikacji formalnej przez pracowników Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie z możliwością przeprowadzenia wizytacji terenowej przed przedłożeniem protokołu komisji samorządowej. Z przeprowadzonych oględzin sporządza się notatkę służbową, która może zostać wykorzystana w czasie weryfikacji strat przez wojewódzką komisję.

W przypadku niedochowania terminu przedłożenia zawiadomienia o zdarzeniu mającym znamiona klęski żywiołowej, a następnie przedłożeniu protokołu sporządzonego przez komisję gminną / powiatową / samorządu województwa *ds. szacowania strat*

w infrastrukturze komunalnej spowodowanych przez zdarzenia mające znamiona klęski żywiołowej zwany dalej „protokołem komisji samorządowej” wojewódzka komisja może odstąpić od dokonania weryfikacji strat.

2. Protokół komisji samorządowej.

Niezwłocznie po ustąpieniu zdarzenia mającego znamiona klęski żywiołowej, komisje samorządowe winny przystąpić do szacowania strat oraz sporządzić na tę okoliczność **protokół komisji samorządowej** zgodnie ze wzorem stanowiącym **załącznik nr 1 do zasad działania komisji**. Przedmiotowy protokół należy złożyć do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie nie później niż w ciągu **30 dni** licząc od dnia ustąpienia zdarzenia o znamionach klęski żywiołowej.

Warunkiem przyjęcia i zweryfikowania protokołu komisji samorządowej będzie udokumentowanie (potwierdzenie) wystąpienia na danym terenie i w określonym czasie zdarzenia noszącego znamiona klęski żywiołowej przez kompetentny organ (np. w przypadku deszczu nawalnego, gradu, silnych wiatrów, huraganowych wiatrów - ekspertyza z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, w przypadku wyładowań atmosferycznych (pioruna) potwierdzenie wystąpienia zdarzenia ze Straży Pożarnej).

W uzasadnionych przypadkach np. gdy klęska wystąpiła na dużym obszarze województwa, bądź rozmiar strat jest znaczny i nie budzi wątpliwości, Wojewoda może odstąpić od wymagania ww. ekspertyzy dotyczącej wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego.

W protokole strat winny być ujęte tylko te obiekty, które stanowią mienie właściwej jednostki i mają **uregulowane prawo własności**.

Protokół komisji samorządowej sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w formie papierowej, a każda strona winna być parafowana przez członków komisji. **Jeden egzemplarz protokołu wraz z załącznikami należy przekazać** do Wojewody Podkarpackiego na adres: Wydział Środowiska i Rolnictwa, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów, również w **wersji edytowalnej** na adres e-mail: sr@rzeszow.uw.gov.pl. Należy zwrócić uwagę, aby przy protokole komisji samorządowej **nie wysyłać pustych tabel** w których nie zostały wykazane straty.

Obligatoryjne załączniki do protokołu:

- Oświadczenie, że obiekty wykazane w protokole sporządzonym przez komisję samorządową stanowią mienie komunalne i są własnością jednostki samorządu terytorialnego – wzór stanowi **załącznik nr 1** do protokołu;

- Informacja o stratach w infrastrukturze komunalnej – wzór stanowi załącznik nr 2 do protokołu;
- Oświadczenie że straty nie stanowią powielenia z protokołów weryfikacyjnych z lat wcześniejszych, a nastąpiło pogłębienie degradacji całego obiektu lub zniszczenie elementów obiektu, które wcześniej nie miało miejsca. – wzór stanowi załącznik nr 3 do protokołu;
- Czytelne mapy pogładowe z zaznaczonymi obiektami ujętymi w protokole, umożliwiające lokalizację obiektów w terenie. W przypadku infrastruktury drogowej i mostowej należy zaznaczyć początek i koniec kilometrażu zniszczonego obiektu – załącznik nr 4 do protokołu.

W przypadku wykazania w protokole numerów ewidencyjnych działek wskazane jest, aby mapa umożliwiała odczytanie tych numerów;

- Dokument potwierdzający wystąpienie klęski żywiołowej przez kompetentny organ (np. ekspertyza Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, potwierdzenie ze Straży Pożarnej) – załącznik nr 5 do protokołu.

W przypadku uzyskania ekspertyzy wydanej przez IMGW w terminie późniejszym niż 30 dni od dnia wystąpienia zdarzenia, należy przedłożyć ją niezwłocznie po otrzymaniu;

- Dokumentację fotograficzną każdego obiektu wykazanego w protokole opisaną w sposób umożliwiający jego identyfikację, adekwatnie do zapisów w protokole (na nośniku elektronicznym) – załącznik nr 6 do protokołu.

Jakość zdjęć nie powinna budzić wątpliwości oraz powinny być one wykonane w sposób zapewniający identyfikację miejsca wystąpienia szkody.

W przypadku wykazanych zniszczeń w kanalizacji sanitarnej lub deszczowej, zastrzega się, że komisja wojewódzka winna mieć wgląd do odczytów z kamer inspekcyjnych podczas dokonywania weryfikacji strat w jednostce;

- Kosztorysy dla wszystkich zniszczonych obiektów podpisane przez osobę sporządzającą. Wycena winna obejmować wyłącznie koszty przywrócenia zniszczonej infrastruktury komunalnej do stanu sprzed wystąpienia zdarzeń klęskowych bez kosztów ulepszania zniszczonego obiektu (na nośniku elektronicznym) – załącznik nr 7 do protokołu.

Uwagi dotyczące sporządzania protokołu komisji samorządowej.

W protokole należy określić rodzaj klęski żywiołowej zgodnie z obowiązującym słownikiem pojęć wskazanym w dziale II zasad działania komisji. Ponadto należy w sposób szczegółowy opisać rodzaj i zakres uszkodzeń stwierdzonych na poszczególnych obiektach.

Szacunkową wartość strat należy określić na podstawie kosztorysu stanowiącego załącznik nr 7 do protokołu komisji samorządowej.

W przypadku, gdy szkoda wystąpiła na danym obiekcie w latach wcześniejszych należy przedłożyć oświadczenie stanowiące załącznik nr 3 do protokołu komisji samorządowej potwierdzające, że straty wykazane w protokole nie stanowią powielenia z protokołów weryfikacyjnych z lat wcześniejszych, a nastąpiło pogłębienie degradacji całego obiektu lub zniszczenie elementów obiektu, które wcześniej nie miało miejsca.

Jeżeli na danym obiekcie strata wykazana w latach wcześniejszych została naprawiona/usunięta i obiekt uległ ponownemu zniszczeniu, należy przedstawić komisji wojewódzkiej do wglądu dokument potwierdzający jej usunięcie.

W protokole w kolumnie „Numer drogi lub numer działki ewidencyjnej” winny być wpisane numery dróg. W przypadku, gdy dana droga nie jest drogą publiczną, należy wykazać numery działek ewidencyjnych tworzących dany obiekt. Nie dopuszcza się wpisywania w protokole komisji samorządowej innych niż ww. działek np. administratora cieków lub oddziaływujących na obiekt. Dla obiektów drogowych, mostowych i kładek ujętych w tabeli nr 1 i nr 2 protokołu komisji samorządowej, niezbędne jest wskazanie kilometrażu powstałych zniszczeń/uszkodzeń. Przez kilometraż rozumie się odległość danego miejsca na drodze od początku tej drogi (początek przyjmuję się od drogi wyższego rzędu np. od drogi powiatowej, wojewódzkiej, krajowej). Niedopuszczalnym jest stosowanie kilometrażu lokalnego (roboczego). Kilometraż obiektu inżynierskiego należy ustalić w środku tego obiektu.

3. Protokół wojewódzkiej komisji.

Zadaniem wojewódzkiej komisji jest dokonanie analizy przedłożonych protokołów komisji samorządowej sporządzonych przez komisje samorządowe oraz obligatoryjnych załączników. Wojewódzka komisja weryfikuje czy rozmiar zniszczeń podany przez samorząd odpowiada rzeczywistości, a także czy istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy stanem technicznym obiektu a wystąpieniem zgłoszonego zdarzenia noszącego znamiona klęski żywiołowej.

Weryfikacja strat w infrastrukturze komunalnej dotyczy wyłącznie mienia jednostki samorządu terytorialnego takich jak: drogi; mosty; przepusty; kładki; obiekty i urządzenia sieci kanalizacyjnej; sieć kanalizacji sanitarnej; sieć kanalizacji deszczowej; obiekty i urządzenia sieci wodociągowej; sieć wodociągowa; stacje uzdatniania wody i ujęcia wody pitnej; oczyszczalnie ścieków; składowiska i spalarnie odpadów; cmentarze; szkoły podstawowe i średnie; inne placówki oświatowo-wychowawcze; szpitale i placówki służby zdrowia; domy pomocy społecznej; obiekty sportowe; obiekty turystyczne; placówki kultury; inne obiekty infrastruktury komunalnej.

Wojewódzka komisja, w terminie 30 dni od dnia otrzymania protokołu sporządzanego przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego wraz z wszystkimi wymaganymi załącznikami, dokonuje w terenie weryfikacji strat przedstawionych w protokole komisji samorządowej. Termin weryfikacji strat może ulec wydłużeniu ze względu na okoliczności niezależne od wojewódzkiej komisji, np. w przypadku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego o bardzo dużej skali na obszarze województwa.

Weryfikacji strat w terenie wojewódzka komisja dokonuje w składzie co najmniej 2 osobowym. Skład komisji każdorazowo wyznacza Przewodniczący, Zastępca Przewodniczącego lub Sekretarz wojewódzkiej komisji.

Szacowaniu podlega wyłącznie wartość strat, a nie wartość odbudowy zniszczonych obiektów.

Wartość strat jest określana przez wojewódzką komisję na podstawie analizy przedłożonych kosztorysów będących załącznikami dla protokołów komisji samorządowej. Wojewódzka komisja jako straty nie uznaje m.in. robót przygotowawczych czy prac rozbiórkowych.

Z każdej wizji w terenie sporządza się protokół weryfikacyjny w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, przy czym jeden zostaje przekazany do właściwej jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku odmowy podpisania protokołu wojewódzkiej komisji przez któregośkolwiek z przedstawicieli jednostki samorządu terytorialnego, na protokole z weryfikacji strat sporządza się stosowną notatkę. Brak podpisu przedstawiciela jednostki samorządu terytorialnego na protokole weryfikacyjnym nie wpływa na ważność protokołu. Dane ujęte w protokole weryfikacyjnym są wiążące oraz uwzględnione zostaną m.in. w zestawieniach prowadzonych przez wojewodę w zakresie strat z województwa podkarpackiego.

Protokół weryfikacyjny jest ostatecznym dokumentem potwierdzającym wysokość strat w danej jednostce samorządu terytorialnego.

Na podstawie protokołów wojewódzkiej komisji sporządza się zbiorcze zestawienie strat na terenie województwa podkarpackiego, które przekazywane jest ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej lub innym organom administracji rządowej i instytucjom.

W przypadku, gdy zaistnieją okoliczności wskazujące na konieczność dokonania zmian w zapisach protokołu weryfikacyjnego, jednostki samorządu terytorialnego winny pisemnie wystąpić do Wydziału Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie z wnioskiem o dokonanie stosownej korekty wraz z podaniem uzasadnienia.

IV. Ubieganie się przez jednostki samorządu terytorialnego o dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych ze środków budżetu państwa.

Samorządy mogą ubiegać się o dofinansowanie zadań na usuwanie skutków klęsk żywiołowych, jedynie w przypadku pozytywnie zweryfikowanych strat w infrastrukturze komunalnej ujętych w protokole wojewódzkiej komisji oraz po spełnieniu warunków określonych w Wytycznych MSWiA z dnia 13 kwietnia 2021 roku.

Kierownik jednostki samorządu terytorialnego po przeanalizowaniu, w szczególności wpływu stanu obiektów na bezpieczeństwo ich użytkowników jak i ich znaczenia nie tylko dla społeczności lokalnej, ale i o szerszym zasięgu, przedkłada do wojewody podkarpackiego listę zadań do dofinansowania zgodnie ze wzorem stanowiącym **załącznik nr 2** do zasad działania komisji.

Zapisy Wytycznych Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji określają, iż samorządy mogą otrzymać dotację w roku budżetowym, w którym wystąpiła klęska żywiołowa z zastrzeżeniem, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeśli nie było możliwości zrealizowania zadania wcześniej, istnieje możliwość ubiegania się o dotację na realizację zadań związanych z remontem, przebudową i odbudową obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej z lat ubiegłych, mających jednak miejsce nie wcześniej niż 2 lata kalendarzowe bezpośrednio poprzedzające rok wystąpienia z wnioskiem o dotację. W powyższych przypadkach do wniosku winno się dołączyć uzasadnienie szczegółowo opisujące powody braku możliwości realizacji zadań w roku wystąpienia strat.

Po przeanalizowaniu przedłożonych propozycji, Wojewoda przekazuje do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zbiorcze zestawienie priorytetowych zadań z terenu województwa podkarpackiego.

V. Załączniki:

1. Załącznik nr 1 - Wzór protokołu komisji samorządowej,
2. Załącznik nr 2 - Propozycja zadań do dofinansowania związanych z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

Wytyczne Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 kwietnia 2021 roku oraz wzory obowiązujących dokumentów umieszczone zostały na stronie internetowej:

<https://rzeszow.uw.gov.pl/usuwanie-skutkow-klask-zywiolowych/szacowanie-strat-w-infrastrukturze/>

<https://rzeszow.uw.gov.pl/usuwanie-skutkow-klask-zywiolowych/odbudowa-infrastruktury>

